

NOVI ČAS

„NOVI ČAS,
izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo
je v Gosposki ulici
št. 6 drugo dvorišče.

LIST STANE:
za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo 5 „
„posamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 33.

V Gorici, 13. avgusta 1914.

Leto V.

Plačila dan.

Avstrijci zmagoslavno prodirajo na Rusko. - Velike nemške zmage proti Belgijcem in Francozom - Osem držav v vojski.

Prejšnji teden v noči od četrta na petek se je v naših bojih na severu dogodilo nekaj jako značilnega in znamenitega. Tedaj so se poljski vojaško oboroženi strelci, poljski mladeniči, še ne 20 let stari, prostovoljno zbrani, z največjim navdušenjem brez ozira na življenje in smrt, vrgli na svoje stoletne sovražnike. Osemsto mladeničev je naskočilo sovražni tabor, v katerem je počivalo 1000 ruskih kozakov, ter po večurnem boju razbilo sovražno premoč ter sovražnika poglavo v beg. Sovražnik je na bojišču pustil 400 mrtvih in ranjenih. Poljski mladi fantje so na bojišču tudi pustili 140 mrtvih in ranjenih. Toda ta okolnost služi vsej poljski mladini le za povod, da vriska veselja in hiti naprej pomagat razbiti robstvo, v katerem ječi Ruska Poljska.

Tako se je tudi bila ravno pred 120 leti poljska mladina proti ruskemu nasilstvu. Slavni Kosciusko je tedaj s 4000 vojaki, ki niso imeli drugega orožja kakor le kose, pri Vraclavicah pobil 12.000 oboroženih Rusov in celo domovino nato združil v bojnem odporu proti ruskim zatiralcem. Varšava sama, glavno mesto Poljske, se je dvignila in se otresla sovražnega trinoštva. Bili so to boji polni največje domovinske ljubezni, ki sicer niso imeli uspeha, ki so pa zapustili v zatiranem poljskem narodu neizmerno hrepenenje po osvoboditvi in pravičnem maščevanju. Sedaj se bližajo tisti dnevi, kjer se po tako dolgem jetništvu Poljakom odpira zopet prostost. Zato vidimo mladino, kako hiti pred avstrijskimi četami naprej, da zadosti hrepenenju, ki je je morala od časa svojega velikega voditelja

Kosciuska skrivati in tlačiti v svojih domoljubnih srcih. Naprej hiti ta mladina, da razbija okove, ki jim je poljskemu narodu napravil brezsrčni sovražnik. Kosciusko pa lahko iz svojega groba v kraljevem grobišču v Krakovem gleda nepregledne množice svojim rojakov, ki s solzami v očeh pozdravljajo dneve osvoboditve izpod ruskega jarma.

Kakor so nekdanj Poljaki pod vodstvom svojega kralja Sobieskega šli v boj proti Turkom, da bi razdejali njihovo moč, z istim duhom gredo sedaj Poljaki pred avstrijskimi in nemškimi četami proti Rusom, da bi ruski jarem strli in sebi in drugim narodom priborili pristo življenje. Iz celega srca jim to želimo. Bog jim daj svoj blagoslov. Za Ruse prihaja plačila dan.

Spominjamo se, kako se je Katarina II. čez truplo svojega moža Petra III., ki ga je dala sama zahrbtno umoriti, povspeha na prestol ruske carice, od koder je z uprav Neronovo krvoločnostjo zatirala vse, kar je bilo poljsko in katoliško. V juniju l. 1768. je izdala divjim četam zaporoških kozakov strašno morilno povelje, naj »z božjo pomočjo izstrebijo in pokoljejo vse Poljake.« Kakor stekli volkovi so se na njeno povelje vrgli Zaporozci na Poljsko, kjer so, vzpodbujani od ruskih popov, vse požigali in pomorili tisoče in tisoče žen, otrok, starčkov, redovnikov in redovnic. Posebni predpisi so bili postavljeni, kako naj nesrečne zvezane žrtve počasi duše, koljejo in uničujejo do smrti. Sam turški veliki vezir je rekel v oktobru istega leta ruskemu poslaniku v Carigradu: »Ali vas ni sram pred Bogom

in pred ljudmi radi grozovitosti, ki jih počenjajo ruske čete nad Poljaki kakor bi se hotele rogati vsem božjim zakonom?« — Tako se je Turak izrazil nad grozovitostmi, ki so jih počenjali Rusi nad Poljaki in katoličani.

Ista Katarina II. je dala s silo in zvižajo okoli 8 milijonov katoličanov zapeljati v pravoslavje, ko jim je uničila vse župnije, škofije, samostane. In kdo se ne spominja časov Nikolaja I. v prejšnjem stoletju, ki je z največjo krutostjo preganjal katoličane, kjer jih je dobil. Dal jih je metati v ječe, izganjati v Sibirijo ter moriti.

To so krvavi časi v ruski zgodovini. Sedaj se bliža, kakor kažejo znamenja, pravičnega plačila dan. Kajti tisti duh preganjanja in nasilstva proti Poljakom in drugim narodom, in še posebej proti katoličanom, vlada še vedno na Ruskem. Ne rečemo v ruskem narodu, ki je dober, ampak v tistih ljudeh, ki predstavljajo Rusijo na zunaj, v uradništvu, v plemstvu in popovstvu. Saj drugače bi ne bilo mogoče, da bi se Rusija bila mogla zavzeti za tisto hudodelsko Srbijo, kjer so se pred očmi vladnih krogov izdelovali res peklenski načrti za razdejanje naše Avstrije in grozovite umore članov naše presvetle vladarske rodbine.

Vojska, ki jo naša Avstrija sedaj vodi v družbi z Nemci proti Rusiji in Srbiji, je res velika vojska, ki ima tudi visoki namen, da se suženjstvo, v katerem zdihuje katoliška cerkev, poljski in drugi narodi, razbije, da se tudi fanatično pravoslavje postavi za tiste meje, odkoder ne bo moglo več škodovati prostosti drugih,

avni npravnosti in kulturnim dobrinam Evrope. Boji, ki se vrše pred našimi očmi, so na las podobni bojem pred 100 leti. Razložek je le ta: Tedaj sta se Avstrija in Nemčija borili proti brezmejnemu napulju Napoleona, sedaj pa se isti državi bojata proti nasliju ruskega fanatičnega pravoslavlja.

Bog blagoslovi avstrijske čete v teh olemenihih velikih bojih!

Vojska osmerih držav.

Ko je izšla zadnja številka »Novega Časa«, smo mogli še sporočiti, da je Anglija napovedala vojsko Nemčiji, ker je Nemčija v obrambo svojega ozemlja stopila proti volji Belgijcev na njihova tla. Medtem so pa dogodki drveli z vso silo naprej. Vsled silnega ogroževanja od strani Rusije, ki je že napadla tudi z nami zvezano Nemčijo, je bila naša država primorana dne 6. avgusta napovedati vojsko Rusiji. Še istega dne so udrle naše čete na Rusko. Rusi so na umikanju razstrelili za seboj mostove in železnice. Boj se je začel na celi avstrijsko-ruski meji. — Še isti dan je tudi Srbija napovedala vojsko Nemčiji. V teh resnih in žalostnih časih je to nekaj silno smešnega. Srbija z Nemčijo sploh nikjer skupaj ne more. Morala bi Srbija prej zasesti celo Avstrijo. Seveda je Srbija to storila le radi tega, da se iznebi nemškega poslanika v Srbiji, ki sedaj ondi zastopa tudi avstrijske državljane. Pa tudi denarja nemških bank, ki so v Srbiji, se hoče menda polastiti. Drugega pomena ta vojna napoved nima. — Medtem, ko so se doslej manjši bojni dogodki vršili le med Avstrijo in Rusijo, Nemčijo in Rusijo ter med Nemčijo in Belgijo in Francijo na suhem, je naenkrat začelo nemško brodovje napadati Francoze in Angleže. Nemško brodovje v Sredozemskem morju obstoji iz 2 ladij, ki se ju Francozi in Angleži ne morejo izslediti. Avstrijsko brodovje doslej ni prišlo v poštev. Toda sedaj se bo tudi naša mornarica lahko pokazala v boju. Dne 5. avgusta je Črnagora Avstriji napovedala vojsko. Sedaj naše brodovje že napada črnogorsko obal in jo je zaprla od vseh strani. Toda tudi med Francijo in Avstrijo so se dne 10. avgusta pretrgale vse zveze in tako bomo morda kmalu slišali o spopadu med našo in francosko mornarico. — Tako je sedaj v boju 8 držav med seboj, in sicer na eni strani Avstrija in Nemčija; na drugi strani pa Rusija, Srbija, Črnagora, Francija, Anglija in Belgija. Ni pa še izključeno, da se v ta boj vmešajo še druge države. Trdno pa zaupamo, da bo Bog našim vojakom in njih naporom dal svojega bogoslova; saj se bore za pravično stvar.

Avstrija v boju z Rusijo.

Od 6. avgusta je Avstrija v boju z Rusijo. Avstrijske čete so takoj prestopile

rusko mejo. Rusi se umikajo. Tupatam skušajo vreči naše čete nazaj, a doslej so bili še povsod tepeni. Kakor razvidimo iz poročil, pošilja Rusija v boj proti Nemčiji in Avstriji doslej le znane kozake. To utegne pomeniti, da ruska mobilizacija ni še končana. Vrhu tega pa ni pričakovati, da bi se Rusi spuščali v velike boje na Poljskem. Prebivalstvo poljsko jim je tu skrajno sovražno. Sicer pa je tudi ruska meja tako nesrečna, da tukaj naši in Nemci rusko vojsko lahko vjamejo; je namreč od treh strani obdana od naše in nemške meje. Rusi — kakor že rečeno — se umikajo. Za seboj podirajo mostove, ceste, železnice, zaloge i. t. d. Tako so razgnali Rusi most pri Granici, severno od Krakova. Tudi Varšavo, glavno mesto Poljske, bodo Rusi najbrže kmalu zapustili, čeprav je močno utrjena. Pač pa nam je pričakovati hujših bojev bolj proti sredini. Vprašanje je seveda, če bodo naši šli za Rusi, dokler se bo Rusom zljubilo.

Poljsko prebivalstvo naše vojake silno z veseljem pozdravlja kot rešitelje izpod moskovskega (ruskega) jarma. Zanimivo je, da se z vso vnemo in z velikim junaštvom udeležujejo bojev proti Rusom poljski mladeniči, ki so organizirani v društvih, podobnih našemu Orlu. Imenujejo se »Skauti«. Nekaj njih je bilo lani na katoliškem shodu v Ljubljani. Tudi Rusi ali Ukrajinci imajo take mladeniške organizacije, ki se sedaj udeležujejo boja proti ruskim zatiralcem. Eden največjih dosedanjih dogodkov je bil pač ta, da je 800 teh mladih strelcev napadlo 1000 kozakov in jih pobili 400, ostale pa razgnali. — Tudi drugod se vrše uspešni boji, posebno v zapadni in srednji Galiciji. Junaštvo avstrijskih vojakov se splošno zelo hvali.

Avstrijska armada Poljakom v Rusiji.

Ko so avstrijske čete prestopile rusko mejo in stopile na ozemlje ruske Poljske, je bil izdan naslednji oklic na poljski narod v poljskem jeziku:

Poljaki!

Po božji volji, ki vodi usodo narodov in oblasti našega Najvišjega vojnega Gospoda so prekoračile mejo armade zaveznikov avstro-ogrške monarhije in Nemčije. Naše armade prinašajo Vam, Poljaki, osvoboditev od moskovskega jarma. — Pozdravite z zaupanjem naše prapore! Prinašajo Vam pravičnost. Ti prapori Vam in Vašim bratom niso tuji! Miljoni poljskega naroda so se že poldrugosto let v zvezi z Avstrijo in Nemčijo visoko kulturno razvijali. In že od časa kralja Sobieskega, ki je nekoč ogroženim državam Habsburškim prinesel krepko pomoč, je slavna poljska zgodovina tesno spojena s svojimi zapadnimi sosedi. Mi poznamo in razumevamo viteštvo in visoko nadarjenost poljskega naroda. Da razdrobimo verige, ki so omejevale poljski narod okoristiti se s pridobitvami zahodne kulture, to je važna naloga te vojske.

Oklic nadalje poudarja vsiljeno vojsko in poudarja, da je bila vojska vsiljena vladarju, kateremu se ima Evropa desetletja zahvaliti za mir, ter pravi:

Kot zmagovalci Vam bomo dali pravičnost in človečanstvo. Poljaki, zaupajte se brez ozira našemu varstvu, podpirajte nas in naša prizadevanja s polno dušo, in vsak dobi pravico. Izvršujte dolžnosti svojega poklica v korist svoje domačije, dolžnosti, ki Vam jih je naložila volja Boga, Vsemogočnega, ki Vam jih je po sedanjem izpremenjenem položaju pokazal.

Glavno poveljstvo c. kr. avstro-ogr. armad.

Ta oklic so Poljaki z nepopisnim navdušenjem prejeli.

Avstrijski vojaki zasedejo 2 ruski mesti.

Naše čete so 6. avgusta začele prodirati od Krakova proti ruski Granici. Močnejša kavalerija s kolesarji in infanterija sta stopili na ruska tla, se polastili mest Olkuš in Volbrom in stopili v zvezo z nemškimi četami, ki prodirajo od Čenstohova in Bendzina, Rusi obmejni hribi severno od Krakovega in pri Novem Brzesko na severnem bregu reke Visle so v naši posesti. — Poljsko prebivalstvo sprejema z navdušenjem naše čete.

Olkuš je rusko okrožno mesto na Ruskem Poljskem ter leži na važni železnični progi Mislovic-Ivangorod. Šteje okoli 8000 prebivalcev.

Volbrom je majhen fabriški kraj, kakih 15 km oddaljen od mesta Olkuša. Šteje pa okroglo 4000 prebivalcev.

Novo Brzesko leži na reki Visli, oddaljeno 20 km proč od Krakovega.

800 Poljakov pobije 1000 kozakov.

Iz Krakova poročajo, da je v noči 6. na 7. 800 poljskih skavtov (mladih strelcev) pod stotnikom Frankom ponoči napadlo okoli 1000 večinoma spečih kozakov pri Miehovu. Boj je trajal nekaj ur in se je končal s popolnim porazom kozakov, ki so imeli okoli 400 mrtvih in ranjenih. Na naši strani je 140 mrtvih in ranjenih. Miehov je v naših rokah.

Boji ob srednje gališki meji.

Dne 6. in 7. avgusta so se tu vršili boji. Takoj ko se je izvedelo o napovedi vojske, so poizkušali ruski kavalerijski oddelki in patrolje vdreti v Galicijo, pa so jih naši prisilili, da so se vrnili. Tudi na meji vzhodne Galicije je prišlo do manjših bojev, posebno pri Woloczisku, kjer se je avstrijska obmejna straža vzdržala na svojih pozicijah kljub veliki premoči sovražnika. Pri kraju Adamovka se je 7. t. m. ob 8. zjutraj bil boj med našimi obmejnimi četami in ruskimi kozaki, ki so po daljšem ognjenem boju bili odbiti in so se morali umakniti na rusko ozemlje.

Junaštvo naših vojakov in orožnikov v vzhodni Galiciji.

Najbolj napadajo kozaki v vzhodni Galiciji in ob bukovinski meji. Zdi se, da so tu hoteli udreti v našo državo. A doslej je bilo zaman.

Od manjših bojev, ki jih je tu morala prestati naše obmejna obramba, je posebno treba poudarjati **hrabrost obmejne straže v Podwoliczisku**. Cel dan so vstrajali naši na svojih postojankah pod poveljstvom nadporočnika **Monavarda** proti mnogo številnejšemu sovražniku. Naši imajo dva mrtva in tri ranjene, med tem ko se je 20 Rusov zgrudilo mrtvih pod ognjem naših vojakov. — Pripomnimo, da je nadporočnik Sigismund Monavarda pl. Jana, ki se je pri obrambi Podwoliczsko posebno odlikoval, neposredno po pogrebu nekega najbližjega družinskega člana kljub žalosti takoj hitel na bojno polje in tam s svojo hladnokrvnostjo povzročil ugoden izid boja. Cesar ga je odlikoval.

Dne 6. t. m. se je vršil tudi **pri Novoselici** ob bukovinski meji vroč boj, ki ga je vodil orožniški stražmojster Evgen G a d z a. On je navduševal naše in jih vodil na naskok na višino M o h i l e, katero so naše čete zavzele. Mohile je višina, ki obvladuje tamošnji mejni prehod. Komaj so naši višino zavzeli, je že dobil sovražnik pomoč, ki je znašala, vštrevši ruske čete in rezervo, najmanj eno stotnijo. Gadza pa je premoči kluboval in višino obvladal proti naskokom mnogo močnejšega sovražnika.

Tudi drugi orožniki so se že odlikovali, in sicer še predno je bila vojska. Tako poročajo o orožniku Baraneku, ki je **zapodil 4 Ruse v beg**. Na nekem patroljnem obhodu iz Popovca čez Dudyn proti severu je zapazil vodja Ivan Baranek dne 2. avgusta med 8. in 10. uro dopoldne štiri ruske jezdece, ki so prekoračili mejo in jezdili proti Szpaki in Popovcu. Baranek je skokoma jezdil proti njim in jih došel pri Szpaki, 600 korakov od meje. Ko so ga Rusi zagledali, so se pripravili za napad. Baranek jih je pustil, da so prijezdili v bližino 60 korakov, nakar je hitro oddal deset strelcev iz pištole, ki so podrli vodjo sovražne patrolje s konjem vred. Oba sta se hitro spravila pokoncu. Vodja ruske patrolje je takoj zopet zasedel konja in prišel s svojimi tovariši bežati, pri čemer je izgubil svojo čepico in štiri specialne zemljevide.

Avstrijci že 40 kilometrov daleč v Rusiji.

Dne 8. t. m. so naši vojaki, ki so pridrli do Michova, kakor poročamo zgoraj, nadaljevali prodiranje ob železnici. Do večera so dospeli že 40 mk globoko v Rusijo in zasedli ondotne kraje. Naše čete so prekoračile tudi Vislo in šle na drugi breg. V vzhodni Galiciji naši tudi napredujejo in so zasedli kraje Radziwilow, Woloczyski in Novoselico.

Kozaki tepeni!

Ob celi vzhodni in srednji gališki meji so poizkušali kozaki 9. tm. zj. udreti v naše ozemlje. Poleg kavalarije so nastopili tudi pehotni oddelki s strojnimi puškami. Kljub temu pa je naša obmejna straža vse napade odbila. Naše zgube še niso znane, vendar so malenkostne.

Posebno hud boj se je razvil z dvema stotnijama kozakov. Napadena obmejna straža ni samo odbila sovražnika, pač pa

mu je vzela tudi deset konj, katere so takoj porabili naši vojaki za nepričakovani napad na sovražnika. To je povzročilo, da so se kozaki, ki so imeli vsled hudega ognja že itak veliko izgub, hitro umaknili z bojnega polja, na katerem so pustili ležati **90 mrtih in ranjenih mož**. Na naši strani na čudežen način ni bilo niti ene izgube.

Rusi zapuščajo Varšavo!

Ruski generalni štab in ruski guverner Žilinski je z rusko vlado zapustil Varšavo. Pred odhodom je zbral okrog sebe 200 varšavskih meščanov ter jim poveril upravo mesta. — Nova vlada se je že sestavila, in sicer se imenuje »poljska narodna vlada«.

Rusi dezertirajo.

Ruskih dezertirjev v Avstriji je že vse polno. Samo v Lincu imajo 130 zaprtih. V Solnograd so jih pripeljali 70. Pričakujejo še nadaljnih transportov ruskih dezertirjev. Nevolja Rusov proti vojski je splošna. Ljudstvo ve, da je vojsko povzročila le zloba in zahrbtnost ruske visoke družbe in pravoslavnega popovstva.

Glavni poveljnik ruske armade.

je veliki knez Nikolaj Nikolajevič, stričnik carjev. — V celi Rusiji je proglašeno vojno stanje.

Na nemško ruskem bojišču.

Nemci tudi napredujejo na Ruskem. Ruske čete, ki so na severni strani so udrle na Nemško, so vržene popolnoma nazaj tako, da sedaj nobenega Rusa ni več na Nemškem. Nemške čete od Čenstohova prodirajo vedno naprej. Za seboj pa popravljajo železnice, ki so jih Rusi razstrelili. Nemci utegnejo v kratkem biti v Varšavi. Nemška in avstrijska armada sta se združile med Granico in Čenstohovo ter prodirata skupno. — Rusi so v Peterburgu napadli palačo nemškega poslanca in jo razdejali. Enega sluga, ki je palačo varoval, so ubili. Ker je Nemčija varstvo svojih državljanov izročila Združenim državam Severne Amerike, so te na nemškem poslaništvu razobesile svojo zastavo. Sedaj pa, ko so Rusi napadli to poslopje, bodo Združene države morale diplomatsko nastopiti proti temu divjanstvu.

Kako so Nemci vzeli Čenstohovo.

Neki avstrijski popotnik, ki se je vozil tiste dni iz Varšave, poroča:

Razglasilo se je, da se odpelje zadnji vlak na mejo v petek zvečer. Že veliko prej se je zbralo na kolodvoru več tisoč tujcev, med njimi skoraj vsa avstrijska kolonija in pod orožje vpoklicani Avstrijci. Pripravljen vlak je bil do zadnjega kotička napolnjen, a pripeljal je le do Čenstohova, kjer so potniki do nedelje čakali. Tajnik avstro-ogrškega konzulata je posredoval v Varšavi, da bi vozil vlak naprej. Ponoči na ponedeljek nas je prebudilo iz spanja gromenje topov nemške armade. Rusi so na artiljerijski ogenj le

slabo odgovarjali. Od časa do časa smo čuli zamolkle detomacije. Rusi, ki so se pred Nemci umikali, so namreč med potjo rastreljevali mostove in železniško progo. Železniška skladišča so Rusi zažgali, vodno sesalko po razdrli z dinamitom. Do dveh zjutraj so se začeli Rusi umikati iz Čenstohova. Umikajočim se ruskim četam so sledili železniški vlaki, s katerimi so vozili v mestu se nahajajoče rezerviste, ki so jih oblasti hitro zbrale. Ob šestih se je odpeljal zadnji vojaški vlak, nakar se je moral promet ustaviti. — V ponedeljek ob 6. uri 30 minut zjutraj so vpadli prvi nemški oddelki v mesto po mali praski z nekim kozaškim oddelkom, od katerega je večina padla, 200 so jih pa baje Nemci vjeli. Ob pol 11. je prišel v mestno hišo neki nemški pehotni stotnik, ki je poročal, da so Nemci mesto obkolili, nakar se je mesto Nemcem vdalo. Nemci so prebivalstvu zagotovili, da se bodo ozirali na njih pravice in premoženje ter je pozvali, naj se vzdržuje mir in red.

Zanimivo je, da so Nemci v Čenstohovi osvobodili 200 avstrijskih in 140 laških rezervistov, ki so jih Rusi zadržali na poti v domovino. Kako počasna je ruska mobilizacija, se vidi iz tega, da so Rusi iz Čenstohova peljali seboj le okrog 200 poljskih rezervistov, okrog 3800 pa jih je ostalo doma, ker so Nemci prej prišli. Sedaj se ti rezervisti oglašajo za prostovoljce proti Rusom.

Rusi se boje nemških bojnih ladij.

V boju pri Bialj so Nemci vzeli Rusom 8 strojnih pušk in več vozov streliva. — Kako so Rusi v strahu za svoje glavno mesto Peterburg je razvidno iz naslednjega poročila. Na južnem Finskem nasproti Peterburgu leži ruska luka Hangos. To luko so Rusi razrušili, da ne bi nemške ladje mogle blizu. V soboto in nedeljo so Rusi potopili pri vходу v luko velik parnik in vse pristaniške dvigalnike. Rusi so razstrelili v zrak vse pomole in nasipe v luki, zažgali so trideset skladišč in razdrli železniško progo ter zaprli vhod. Pri vходу k Peterburgu so Rusi položili mine. Vhod v Peterburg straži tudi brodogradnja torpedovk.

To kaže velik strah Rusov pred nemškimi ladjami.

Nemci vjeli 3 ruske avtomobile.

Poročalo se je, da iz Francoske vozi 3 avtomobili z velikimi vsotami zlata, namenjenega na Rusko. Sedaj so tiste 3 avtomobile vjeli Nemci že blizu ruske meje.

Veliki nemški uspehi na francoskem in belgijskem bojišču.

Poročali smo v zadnji številki, da so Nemci prestopili na belgijsko ozemlje, vsled česar je Anglija Nemčiji napoveda-

la vojsko. Nemci so delali bliskovito, ker so vedeli, da Belgija drži s Francozi in da bi Francozi skozi Belgijo lahko udri na Nemško, ki tu ni zavarovana. Ob tej priliki naj omenimo dogodek, ki je pred nekaj leti vzbudil največjo pozornost in vznemirjenje. Skrivna komisija, sestavljena iz francoskih in angleških častnikov generalnega štaba — med njimi je bil eden najuglednejših angleških vojskovodij, feldmaršal French — je prepotovala v soglasju z belgijsko vlado vso Belgijo, da bi pregledala belgijske obrambne naprave proti Nemčiji in napravila načrte za bodočo vojsko z Nemčijo. Stvar je prišla na dan, kar je bilo neljubo posebno belgijski vladi. Od tedaj je vedela Nemčija, v kake namene naj bi služila Belgija v veliki vojski. S hitro odločnostjo je Nemčija preprečila načrte svojih sovražnikov.

Brez vsega odlašanja so korakali Nemci v Belgijo. Dne 5. t. m. so napadli belgijsko obmejno veliko trdnjavo Lüttich in 7. t. m. so Nemci bili gospodarji te trdnjave. Ta vest je po celem svetu vzbudila velikansko presenečenje.

Na francosko nemški meji je bilo več bojev, v katerih so bili Francozi vrženi nazaj. Posebno pozornost tudi vzbujajo dejstva, da sta dve nemški bojni ladji v Sredozemskem morju nenadoma napadli francosko afriško kolonijo Alžir ter razstrelili tam utrdbne in luke in nato izginili. To je za Francoze seveda nerodno, ker hočejo voziti sedaj vojake iz Afrike v Evropo, pa transporti niso varni. To čudovito naglo križarenje nemških ladij pa kaže, da imajo Francozi in Angleži v nemški mornarici nevarnega sovražnika.

Padec belgijske trdnjave Lüttich.

Nemške predstraže so 5. t. m. ob vsej meji prodrle v Belgijo. Neznatna četa jezdecov je poizkusila z veliko drznostjo naskok na Lüttich.

Posamezni jezdecji so vdrli v mesto in so se hoteli polastiti poveljnika, ki se je le z begom mogel oteti ujetja. Naskok na moderno zgrajeno trdnjavo samo se pa ni posrečil in so bili nemški drzni jezdecji odbiti.

Potem ko so bili nemški oddelki, ki so izvršili drzni naskok na mesto, ojačeni, je bil izveden nov in zelo hud naskok na mesto. Dne 7. t. m. ob 8. zjutraj, je bila trdnjava že v nemških rokah.

Vest o zavzetju Lütticha, ki jo je naznanil množici v Berlinu šef generalnega štaba pl. Moltke z avtomobila, je vzbudila po celi Nemčiji nepopisno navdušenje, ki je postajalo vedno večje. Drug drugemu so pripovedovali o sijajni zmagi, ki je tem pomembnejša, ker je Lüttich popolnoma moderno zgrajena trdnjava. Na poslopih, kjer se tiskajo listi, so bile v proslavo zmage razobešene zastave. Cesar Viljem je poslal svoje adjutante v mesto, ki so naznanili občinstvu veselo novice. Množica je buknila v viharne živio in hura-klice.

V Lüttichu so Nemci vjeli 3000—4000 belgijskih vojakov.

Važnost Lütticha.

Lüttich (francosko Liège) je za Nemce velikanske važnosti.

Lüttich obdaja pas utrdbe, ki so oddaljene od mesta 6 do 9 km. Posamezne utrdbne so oddaljene ena od druge 3,5 do 6,5 km. Belgija je namreč takozvano spodnjo črto ob reki Maas, ki tvori najkrajšo zvezo med Berlinom in Parizom skozi Belgijo, od leta 1888. do l. 1892. utrdila. Lüttich je dobil 50 km dolg pas, ki obsega 12 utrjenih točk. Mesto Namur pa obdaja v razdalji 41 km 9 utrjenih točk. V teh 21 utrdbah je postavljenih 21 opazovalnih oklopnih postaj. V 171 oklopnih stolpih je 212 trdnjavskih topov. Z zavzetjem Lütticha so prodrli Nemci središče obrambne črte, ki se je ustvarila za zaslombo tistih belgijskih armadnih oddelkov, ki so poklicani za odpor proti prodiranju sovražnika. Navedene utrjene črte zapirajo vse ceste, ki vodijo iz Nemčije in iz Francije v Belgijo. Če bi se bila tu zbrala pravočasno belgijska armada, bi se bila naslonjena na trdnjave, precej časa držala. Zdi se, da se belgijska armada ni pravočasno mobilizirala in razvrstila. Zato bo zdaj prisiljena, da se umakne v Antwerpen (razdalja Lüttich—Antwerpen 120 km = 30 ur, oziroma dvadnevni marš). Pri bliskovitih operacijah nemške armade izgubi lahko tudi to postojanko in bo vržena čez francosko mejo ali pa bo uničena. Iz Lütticha v Pariz znaša zračna daljava 360 km ali 90 ur hoda, pri bojnem maršu 7 dni. V zmagovitem prodiranju se lahko podaljša na 14 dni, če računamo, da se bo bila glavna bitka 5—7 dni.

Dve veliki nemški zmagi.

Nemci so zasedli po manjših bojih malo francosko mesto Briey. Vjeli so 11 francoskih vojakov.

Dne 9. t. m. se je pri mestu Mühlhausnu v Gor. Alzaciji na nemških tleh vršil večji boj, ki je končal s popolnim francoskim porazom. 7. francoski armadni zbor je prodiral od francoske trdnjave Belfort proti nemški meji. Pridružila se mu je še posadka trdnjave Belfort. Vsega skupaj so bile 3 francoske divizije. Prišlo je do hudega boja. Francozi so bili pobiti. Nemci jih preganjajo. Strokovnjaki pravijo, da je ta bitka do pičice podobna bitki, ki se je l. 1870 vršila pri Würthu med Nemci in Francozi. Tu je l. 1870 dne 6. avgusta padlo 20.000 Francozov, 6000 je bilo vjetih. Nemcev je padlo 10.000 mož. Če torej strokovnjaki sedanjjo bitko pri Mühlhausnu primerjajo oni, iz tega lahko sodimo, da je tudi ta morala biti zelo krvava in huda bitka. Na francoski strani se je borilo prav izbrano vojaštvo. Nemško orožje se je izkazalo za boljše ko francosko, posebno nemške kroglice.

Druga bitka se je prav istočasno vršila bolj na jugu v Lotaringiji blizu mesta Lagarde. Poročajo o nji:

Neko prodirajočo mešano brigado francoskega 15. armadnega zbora, so

nemške čete napadle pri Lagarde v Lotaringiji. Francozi so se morali s težkimi izgubami umakniti v gozdove pri Parroy, severovzhodno od Luneville. Nemške čete so zaplenile v tej bitki eno zastavo, dve bateriji, štiri strojne puške in vjele 700 francoskih vojakov. Tudi en francoski general je padel v boju.

Francoski vrhovni poveljnik.

je general Joffre, rojen l. 1852. Francozi ga smatrajo za vojaške posebnosti. Toda kaj pomaga ves talent enega, če pa v narodu ni več nobene moči.

Velike francoske nasilnosti.

Francozi so začeli strahovito divjati proti Nemcem, Avstrijcem in Lahom, stanujočim na Francoskem. Mnogim so oplenili trgovine, razbili vse, policija se za to ni zmenila. Spravili so jih na vlake in zbasali v vozove za živino, nato pa pustili kje na kaki samotni postaji, da so morali s prtljago, otroci, brez jedi in pijače, cele ure hoditi do švicarskih in laških postaj. Vrhu tega je francosko prebivalstvo začelo streljati na nemške vojake, ranjence in zdravnike. Sedaj bodo Nemci nastopali tudi proti ljudem, ki bi sicer drugače ne bili proti njim nastopili.

Vojska med Angleži in Nemci.

Anglež ima največjo pomorsko moč v svojih rokah in se smatra vsled obilice svojih ladij na morju nepremagljivega. Toda na suhem je revež slab, ima zelo malo vojaštva in še to so takozvani najemniki, ki za denar služijo. Na pritisk Francozov hočejo sedaj Angleži pomnožiti svojo armado na suhem za 500.000 mož. Vendar to v sedanji vojski ne bo več odločevalo. Angleško brodovje je še enkrat večje od nemškega. Toda pomniti je treba, da imajo tudi na ladjah Angleži le plačance, Nemci pa lastne sinove. To pomeni veliko. Sicer pa so se nemški mornarji že odlikovali. Majhna nemška ladja je priplula neopažena pred London in tam po morju raztrosila nevarnih min. Še le potem so jo zagledale angleške ladje, ki jih je bilo na stotine. Napadle so jo torpedovke pod vodstvom večje križarke. Seveda je nemška ladja bila kmalu potopljena; saj ni bila vojna ladja. A angleška križarka je pri tem zadela na nemško mino in šla v zrak. To kaže, da so Nemci skrajno drzni. Z angleško križarko »Amfion« je utonilo 131 mornarjev in 150 so jih rešili. Nemška ladja je bila le navaden kopališki parnik. Imel je skupno 120 mož posadke, ki so deloma rešeni.

Angleži so začeli zasedati nemške afriške kolonije v Afriki; toda to ni velikega pomena. Važno pa je, da Severna Amerika sedaj špekulira na Kanado. Ob enem je v nevarnosti Egipt in Indija. Angleži so proglasili, da je Egipt neutralen. Toda Nemčija in Avstrija sta izjavili, da Egipta ne bosta smatrali za nepristran-

skega, ker je pod angleško vlado. Zato so sedaj Angleži tudi v Egiptu proglasili vojno stanje. Naše in nemške ladje bodo lahko tu delale precej preglavic. — Avstrija pravzaprav še ni v vojski z Anglijo. Angleški vojni minister je postal Lord Kitshener. Glavni poveljnik angleške mornarice je admiral sir John Jellicoe; admiral Maden pa za šefa gen. štaba.

Angleži so Turkom vzeli eno bojno ladjo. Angleška ladjedelnice je namreč ravno izgotovila en turški drednout. Turki so komaj čakali nanj. Sedaj pa pride Anglež in ga pobaše. Turek se jezi, Anglež ga pa tolaži, da ga bo že plačal. Kaj koristi sedaj Turkom denar, če pa ladje ni. Med Turki je zato velika razburjenost proti Angležem. Ti so pa to naredili nalašč, ker vedo, da bo sedaj Turek držal z Avstrijo.

Avstrijsko - srbsko - črnogorsko bojišče.

Od tu ni posebnih novic. Zdi se res, da naši nočejo izgubljevati svojih ljudi v napadih proti Srbom in Črnogorcem. Naši na meji stoje ni odbijajo vse poskušane Srbov udreti čez mejo. Sedaj so se Črnogorci navalili ko divji na Hercegovinsko mejo. Naši jih počakajo s strojnimi puškami in ko pridejo blizu, jih kar porirajo. Sicer pa so Črnogorci zagrešili grdo reč. Dne 5. t. m. je bila vojska od strani Črnogore našemu poslaniku napovedana. Ta je hotel to brzobjavno sporočiti na Dunaj. To pa so mu Črnogorci preprečili, pač pa takoj prihi. noč navalili na naše pozicije pri Trebinju in Vardištu. K sreči so naši bili čuječi. Padlo je 200 Črnogorcev. — Dalje so Črnogorci bombardirali Teodo v Kotoru; a niso napravili škode. Naše bojne ladje sedaj stražijo črnogorsko obal. Ena naša ladja je v Baru razbila črnogorsko radiotelegrafično postajo.

Srbski in črnogorski napadi. — 200 črnogorcev obležalo.

Dne 7. t. m. poročajo na Dunaj: Poizkus Srbov, udreti pri Vardišteru do bosensko ozemlje, so naše obmejne čete odbile.

Istotako se je ponesrečil tudi poizkus Črnogorcev v noči od 5. na 6. avgusta, prodirati proti Trebinju. Ta korak Črnogorcev pomeni kršenje mednarodnega prava, ker je Črnogora našemu poslaniku dne 5. t. m. ob 5.30 popoldne sicer izročila vojno napoved, na drugi strani pa mu odvezla možnost, da bi o tem takoj poročal svoji vladi. Na drugi strani pa je jako razveseljivo dejstvo, da naše prebivalstvo navdušeno sodeluje pri odbijanju napadov.

Dne 8. t. m. je napadla okoli 4000 Črnogorcev naše obmejne straže vzhodno od trdnjave Trebinje. Naše izgube znašajo enega oficirja in 21 mož, dočim je obležalo na bojišču 200 mrtvih Črnogorcev. Vrh tega so Črnogorci odnesli seboj tudi veliko število ranjenih.

Dne 9. t. m. je poskušala neka črnogorska kolona napad na pozicijo Gad pri Avtovcu, toda čuječa posadka je to kmalu opazila in napad odbila.

Črnogorci so 8. t. m. ob 3.40 popoldne pričeli obstreljevati oddelek Tivat (Teodo) boke Kotorske. Naši so odgovarjali na ogenj Črnogorcev, ki so ob 6 zvečer prenehali streljati. Črnogorska kanonada je bila popolnoma brezuspešna. Naše čete nimajo zaznamovati nobene izgube. Tudi naše pozicije niso nič poškodovane. Kakor znano, Črnogorci z Lovčena streljajo doli v Kotor, in sicer so sedaj gori srbski topovi.

Junaški avstrijski podčastnik.

O nekem jako drznem činu nekega mornariškega oficirja avstrijskega podnavskega brodograja se poroča s srbske meje. Na vest, da Srbi ob spodnjem izlivu reke Drine jako pridno delajo utrdbe, ki naj bi najbrže krile tankaj položene mine, se je eden naših patrolnih čolnov dne 6. avgusta ob 5 popoldne približal dotičnemu mestu na kakih 20 metrov. Nekaj mornar je skočil na krov in preplaval Savo s tremi kilogrami ekrazita s seboj. Prišel je čisto neopaženo do srbskih utrdb, zakopal v bližini dotično razstreljivo in vžgal vrvico, nakar je ekrazit takoj eksplodiral. Šele nato so pritekli Srbi in pričeli na drznega vojaka z vso silo streljati. Toda naš vojak je hitro neranjen skočil na obrežje, se vrgel v vodo in priplaval nazaj k čolnu, ki je sprejel Srbe z brzostrelnimi krogli. Pri tej priliki so padli štirje Srbi, ostali pa so se morali hitro vrniti in se skriti zopet za okope.

Obstreljevanje Belgrada. — 8 vohunov ustreljenih.

V zadnji številki smo na podlagi najnovejše brzobjavke priobčili kratko novico, da se je pri Belgradu zopet vnel hud topničarski boj, v teku katerega so naši topovi zelo poškodovali srbske utrdbe.

Poročilo se glasi:

Naš monitor »Körös« je podvzel ob 8. uri 30 minut zjutraj napad da izzove ogenj belgrajske trdnjave in je imel razvrščene svoje topove. Monitor se je pripeljal do 1800 m od desnega brega Save, ki je srbski. S spodnje belgrajske trdnjave so pričeli nato streljati nanj, ob 9. uri 22 minut so pričele streljati tudi srbske baterije, ki so stale na severnovzhodnem vogalu zgornje trdnjave in na severnozahodnem dleu. Srbi so, kakor se zdi, streljali iz modernih 12 cm baterij. Podpirali sta ogenj tudi dve bateriji pri hiši finančne straže. »Körös« je takoj sprejel boj in se je med bojem približal trdnjavi zelo blizu. Monitor je zadelo šest granat, ki so pa odskočile od jeklenega oklopa, poškodovan je bil neznatno. Medtem so posegle v boj naše baterije, ki so sijajno svojo nalogo rešile v najugodnejših razmerah. Solnčni žarki so jim namreč sijali v obrza, na trdnjavi je pa ležala lahna megla. Sovražnik je bil priseljen, da je z ognjem utihnil. Mi smo imeli 1 mrtvega in 1 ne-

varno ranjenega vojaka. Zdi se, da je na Panovem Brdu v begu zapustil svoje postojanke, a se je kmalu zopet vrnil. Popoldne se je artilerijski ogenj z odmori nadaljeval. Ob štirih popoldne se je približalo naše brodograje sovražnemu obrežju do 500 m, da dožene poškodbe, ki jih je naše topništvo povzročilo srbskim trdnjavam. Ponoči so se čule ponovne eksplozije, vsled česar se sklepa, ker se je od časa do časa videl tudi ognjeni žar, da so se vsled obstreljevanja v belgrajski trdnjavi vnele znatne municijske zaloge.

Nadalje se poroča, da so pazazili v vinogradih pri Zemunu 8 sovražnikovih vohunov, ki so poizkušali s svetlobnimi signali izdati sovražniku, kje da stoje naši topovi. Vseh osem vohunov so naši vjeh in jih ustrelili.

Albanci vdirajo v Srbijo.

Poročajo, da Albanci vdirajo čez albansko mejo v Srbijo. Njihove čete znašajo že več tisoč mož. Vstaši pred Dračem so se pobratili s kneževini vojaki in skupno odšli proti srbski meji. Princ Viljem je sedaj v Draču čisto varen, akoravno so ga zapustile vse velesile in celo nizozemski častniki. — To gibanje je za Srbe zelo nevarno, ker nimajo dovolj vojaštva, da ga uduše.

Srbski prestolonaslednik Aleksander vedel za umor Franca Ferdinanda.

Listi poročajo, da ima avstroogrška vlada v rokah pismene dokaze, ki jasno dokazujejo, da je srbski prestolonaslednik Aleksander vedel za sarajevsko zaroto. Ti pismeni dokazi so se predložili tudi ruski vladi. — Avstro-ogrška vlada ima poleg tega v rokah dokaze, da je bila pripravljena tudi druga srbska zarota, ki je imela namen, prepoditi črnogorsko dinastijo in združiti Črnogoro s Srbijo.

Naši orožniki vjeli 3 srbske parnike.

Dne 8. t. m. so obmejni orožniki izvršili drzen čin. Ze nekaj dni so ob Spodnji Donavi čakali ugodne prilike, da bi ujeli nekaj srbskih ladij. Ta prilika se jim je nudila včeraj. Pripulili so srbski osebni parnik »Šumadija« z 51 srbskimi potniki, srbski parnik »Beligrad« s 150 srbskimi potniki in tovorna ladja z 21 Srbi. Na tej se je nahajala velika množina lesa in okoli 50 vagonov pšenice. Obmejni orožniki so z več strani napadli ladje, jih prisilili, da so se ustavile ter jih prevlekli na ogrsko obrežje. Vse srbske parnike so proglasili za vojne ujetnike in jih izročili vojaški oblasti. Vse srbsko trgovsko brodograje obstoji iz desetih ladij, tako da je sedaj tretjina ujeta.

Zmede v srbski armadi. — Putnik bolan.

Vojvoda Putnik je na potu v Srbijo nevarno obolel. Ležal je v Turn Severinu na Rumunskem. Kralj je poslal k Putniku posebnega odposlanca z nujno prošnjo, naj pride v Niš, da naredi red v srbski armadi. Putnik je ravno vdihal vase zdravilne pare. — Pret. soboto je Putnik res odpotoval v Niš, a tam se mu je baje zopet udrla kri. — Srbske blagaj-

ne so prazne — deželi grozi lakota. Vojaštvo nima moke. Skušali so vojake hraniti s slanino, a so dobili grižo. Srbija prosi sosednje države, naj ji dajo moke.

Srbija ponuja Bolgariji vardarsko ozemlje, če ostane nevtralna.

Srbija ponuja sedaj Bolgariji vse ozemlje ob levem Vardarju, če Bolgarska ostane nevtralna. Bolgarija pa le molči in se oborožuje.

Razpoloženje v Italiji.

Navajamo nekaj suhih dejstev v spoznanje, kakšno je v Italiji razpoloženje.

Pred 16 dnevi so poročali časopisi, da je izdal Ricciotti Garibaldi, sin znanege zakletoga sovražnika Avstrije, poziv na italijansko mladež, naj se organizira za nastop proti naši državi. Laška vlada tistega poziva ni zatrla.

Iz Italije izvemo, da zavzema vse laško časopisje — izvzemši le nekaj najodločnejših katoliških listov, ki jih je pa zelo malo, — več ali manj prikrito stališče proti Avstriji.

Socialisti so izjavili, da nimajo ničesar proti vojski, če bi jo Italija započela, ker sedaj je čas in prilika — kakor pravijo — da se moč Jugoslovanov oslabi, Italija pa svoje stališče na Jadranskem morju utrdi. ...

Prejšnji teden je ruski poslanik v Rimu Kupinski v nekem razgovoru z urednikom »Corriere della Sera« označil politiko Avstrije kot »veliko svinjarijo«. Vsi italijanski listi ponatiskujejo ta razgovor z gorenjimi brezstidnimi besedami. Laška vlada pa listov nikjer ni konfiscirala.

Bolgari in Rumuni z nami!

Med Rumuni in Bolgari se je zgodilo veliko zblizanje. Rumuni, ki so vedno zatrjevali, da nočejo premembe bukareškega miru, v katerem je bila Bolgarija tako oslABLJENA, sedaj povdarjajo, da se bukareški mir ne da več vzdržati. To pomeni, da imajo Rumuni od Avstrije zagotovilo, da dobe kak večji kos ozemlja, če puste Bolgarom dobiti Macedonijo, ki so jim jo vzeli Srbi. Morda bodo še Grško kaj priščipnili.

In res se Bolgarija in Rumunija oborožujeta; vkljub temu pa Rumuni zapuščajo bolgarsko mejo.

Švica — hoče Savojsko ozemlje.

Maša Švica je nevtralna. Toda čudno! Izjavila je, da bo zasedla kos francoskega ozemlja, ki se imenuje Savoja, če bo to v nevarnosti, da pride sovražnik noter. Švica se sklicuje na neko pogodbo iz l. 1815, ki pravi, da sta Švica in Savoja nevtralni deželi. Zato bo čuvala tudi nevtralnost francoske Savoje, ali z drugimi besedami: ne Lah ne Francoz ne smeta tam skozi pošiljati čet. Sedaj pa svet ugiblje, proti komu je to naperjeno. Zanimivo je vsekako, da je Švica tako odločna. Italija, ki hlepi po Savoiji, molči, Francija, ki je Savoja njena, tudi molči.

Turčija mobilizirala.

Turčija je poklicala pod orožje vse moške do 45 leta. To je znamenje, da nekaj namerava. Ker pa sedaj Turčija drži z Bolgarijo, utegnejo Grki imeti še sitnosti s Turčinom.

Gesar avstrijski armadi in mornarici.

Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. je izdal na svojo armado in mornarico 6. t. m. naslednji oklic:

Armada in mornarica! Z navdušenjem hite vsi brambovci vseh mojih narodov pod zastave in prapore. Prej kot je bilo pričakovati, so izbrane bojne moči. Vsak mojih dobrih vojakov vé, da imamo obračunati s sovraštvalnim napadom; vé, da se v zvezi z našim slavnim zavezniškom borimo za pravično stvar.

Trdna vez zvestobe do Vašega najvišjega vojnega govospoda, do domovine Vas veže. Ljubi moji, pojdite z zaupanjem v težke boje, ki Vas čakajo.

Spominjajte se svojih očetov, ki so v neštetih bojih in viharjih visoko dvigali svoje prapore in zastave, ter jih nosili v zmagovite bitke!

Posnemajte jih in tekmuje z njimi v dejanju in vztrajnosti!

Pokažite sovražniku, kaj premorejo avstrijski narodi združeni in napolnjeni z vročo domovinsko ljubeznijo! Vrlji junaki moji. Bog Vas blagoslovi in vodi Vas k zmagi in slavi.

Na Dunaju, 6. avgusta 1914.

Franc Jožef I. r.

Dijaki, v resnih časih izvršujte svojo dolžnost!

Ravnateljstvo c. kr. slovenske državne gimnazije v Gorici je izdalo na dijake naslednji oklic:

Dragi učenci!

Brezmejno krivični, kruti, neusmiljeni in hudobni sovražnik je prisilil našo drago domovino k vojski, ki se je kakor velikanski požar vnela po vsej Evropi.

Naš presvetli cesar, prisiljen k tej vojski, je poklical vaše očete, starejše brate, sorodnike in prijatelje k vojakom, da se bodo hrabro in navdušeno borili za domovino in zanjo žrtvovali tudi svoje življenje.

V teh usodepolnih časih kliče sveta dolžnost tudi vas, ljubi učenci, da sveto služite sveti domovini. Vi ste še premladi, da bi mogli nositi orožje, toda svojo pravo ljubezen do presvetlega vladarja in do mile avstrijske domovine, svoje patriotsko čuvstvovanje, svojo blago, globoko čuteče srce lahko kaže sedaj vsak izmed vas, in sicer na dva načina.

I. Na kmetih pomanjkuje sedaj delavcev. Vi, ki ste v mestih in trgih doma in nekoliko starejši, prosite svoje stariše oziroma njih namestnike, da naj vas pošiljajo ven na kmete, kjer se poprimete vsakega kmečkega dela, ki je primerno vašim

telesnim močem. Pomagajte ubogim vaščanom, ki so brez odraslih možkih ter jih podpirajte v raznovrstnih poslih kmetijstva! Isto storite tudi vi, ki že bivate na kmetih!

II. Podpirajte — in to storite vsi — »Rdeči križ«, ki zbira darove za vojake v boju za domovino ranjene ali obolele. Ravnateljstvo sicer ve, da niste bogati in da ste odvisni od svojih starišev, toda majhno svotico, in če je tudi le nekoliko vinarjev, lahko daruje vsak izmed vas. Morda ima kateri od vas kako dragočestnost, ki je njegova last: Oj, naj jo žrtvuje za naše hrabre vojake! Ravnateljstvo bo de pobiralo te darove vsak dan od 9.—10. ure v pisarni ali pa sprejemalo po pošti ter jih naposled z imenikom darovateljev oddalo tukajšnjemu deželnemu pomožnemu društvu »Rdečega Križa«. Pomagajte, dragi moji učenci, iz ljubezni do Boga, iz ljubezni do domovine, iz ljubezni do bližnjika!

Vladni svetnik dr. Janko Bezjak.

Važne zadeve za kmetljestvo.

Zlasti v vojskinem času se pokaže, kakšnega pomena za državo je dobro kmetijstvo. Brez gospodarstva in poljedelstva ne more vstrajati država v vojski. Predpogoj za vse vojne priprave je vsikdar oskrbovanje z živili. V hudih časih ne sme trpeti pomanjkanja prebivalstvo in mora imeti v prvi vrsti vojaštvo potrebnih živil. Zato je nujno potrebno, da se s podvojenjo pridnostjo poprimejo dela na polju vsi, ki so ostali doma. Nobeno delo ne sme zaostati, če še tako manjka delavcev in poslov.

Zlasti je velikega pomena, da se pri delki tem hitreje spravijo v shrambe in se skrbi za to, da se začne z obdelovanjem polja ins setvami že za prihodnje leto. V nekaterih kmetijah tega dela ne morejo izvršiti sami brez tuje pomoči. Posebno pri nas je opozarjala že častita duhovščina prebivalstvo, da si pomagajo drug drugemu, kako naj pomaga sosed sosedu. Ker je pa treba tudi izvesti vse te načrte, je poljedelsko ministerstvo na cesarski ukaz izdalo odlok, ki naravnost določa, da smajo županstva prisiliti k delu na sosednem posestvu privatne osebe in skrbi občinsko predstojništvo kot urad. da se izvršijo redno vsa poljedelska dela. V vsaki občini sestavi župan komisijo iz treh do sedem občanov, v prvi vrsti duhovnikov, nadučiteljev, zdravnikov in zastopnikov poljedelskih zadrug. Tega častnega mesta nikdo ne sme odkloniti. Komisija določi vse tiste kmetije, katerih ne morejo obdelovati radi pomanjkanja delavskih moči, nadalje pa sestavi tudi seznam delavskih moči, ki so v občini na rajpolago. Kjer je potrebno, mora preskrbeti ta komisija za žetve, setve in obdelovanje polja potrebne delavce, ozirati se mora zlasti na kmetije, katerih moški so šli k vojakom.

Oproščeni da jim ni treba delati na tujih gospodarstvih, so: duhov-

niki, zdravniki, živinozdravniki, babice, bolniki, samostojni gospodarji, ki morajo oskrbovati delo na lastni kmetiji in njih posl. Osebe, ki živijo od dnevnega ali tedenskega zaslužka, dobijo od gospodarja primerno plačo, sicer pa se pomaga sosedu brezplačno. Komisija tudi ukrene, da se brezplačno oskrbujejo konji, voli in poljedelsko orodje. Če primanjkuje v občini delavskih moči, poprosi za te komisija v drugih sosednjih občinah.

Vožnja po železnici bo v ta namen prosta za delavca.

Komisija sklepa pri navzočnosti polovice članov z večino glasov; proti sklepu ni nobenega ugovora. Da se izvršuje redno ta odlok, za to mora skrbeti politična oblast.

Kakšna naj bo cena živilom.

Cenik najvišjih cen za nadrobno prodajanje vsak dan potrebnih živil:

Ta cenik je izdalo c. kr. glavarstvo Goriško za Gorico in okolico:

Bela moka št. 0	K 0.56 kg
Bela moka navadna	0.50 "
Turšična moka	0.26 "
Beli kruh	0.52 "
Goveje meso:	
sprednji deli	1.60 "
zadnji deli	2.— "
navaden riž	0.40 "
oluščen ječmen	0.36 "
turšica	0.24 "
Zdrabljen sladkor ali v krsih	0.92 "
slanina	2.16 "
mast	2.— "
naravno zveže surovo maslo	2.60 "
naravno maslo	3.40 "
navadna margarina (umetna mast)	1.60 "
navadne testenine	0.64 "
fino olje	1.20 lit.
navadno olje	0.96 "
mleko	0.24 "
petrolej	0.36 "

Novejšje vesti.

Vstaško gibanje v Srbiji.

Vsa poročila, ki prihajajo sem iz srbskega dela Mecedonije, so polna naraščajočega razburjenja med prebivalstvom proti Srbom. Splošni poziv k orožju, katerega je izdala srbska vlada na prebivalstvo novoosvojenega ozemlja, je pokazal zelo pomanjkljiv uspeh. Tako albansko kakor tudi bolgarsko prebivalstvo je odklonilo slediti pozivu. V tem delu smatra prebivalstvo, da je prišel čas, ko se otrose osovražene srbske vlade. Obsežna in z nasilnimi sredstvi izvršena rekvizicija živine in živil za srbsko armado je v Macedoniji povišala razburjenje, tako da so v nekaterih krajih naravnost odklonili izročitev taistih. Z ozirom na grozeče postopanje bolgarskega prebivalstva v Macedoniji izročajo srbske oblasti mohamedanskemu prebivalstvu orožje in ga izkušajo nahujskati proti Bolgarom. V mnogih krajih se je izvršilo več aretacij. V okolici Bitolja beži prebivalstvo s svojo živino v gorovje.

Iz Soluna poročajo, da se bolgarski komitaši zbirajo, da uderejo o srbsko Makedonijo. Prebivalstva v Makedoniji se je pclastila velika panika.

Ruska bojna ladja ponesrečila.

Ruska ladja velikanska »Andrej« se je zavlil v pesek in obtičal. Rusi se sedaj boje, kaj bo.

Korupcija v ruski armadi.

Mnogo ruskih generalov je odstopilo, ker so nevoljni nad korupcijo v ruski armadi. V skladiščih niti polovice tega niso našli, kar je obilo pisano.

Srbi hoteli umoriti bolgarskega kralja.

V Sofiji so dognali, da so Srbi hoteli umoriti tudi bolgarskega kralja.

Nemški zrakoplovov — pomagal Nemcem do zmage.

V boju za Lüttich je nemški zrakoplov Zepelin VI. metar bombe na belgijske trdnjave in s tem mnogo pripomogel do zmage.

Najnovejše vesti.

Zmagonosno prodiranje naše armade na Rusko-Poljskem.

Dunaj, 12. avg. Korespondenčni urad poroča danes: Avstrijska armada prodira zmagoslavno na Rusko Poljskem. Ruske kozaške čete so povsod vržene nazaj. Naši prodirajo ob železnici in so zasedli Jendrzejow (rusko Andrejef), ki leži oddaljen od Krakova v severni črti nad 70 kilometrov. K naši armadi prihaja vse polno ruskih dezertarjev. Te dni so jih prepeljali 700 — v Linc in Solnograd.

V naši armadi vlada izvrsten duh. Nek naš huzar, ki so ga vjele blizu Jendrzejeva kozaške patrulje, je kmalu zopet pobegnil iz ruskega ujetništva in sicer na kozaškem konju, ki ga je odpeljal kozakom.

DUNAJ, 12. avg. Črnagora je napovedala vojsko Nemčiji. — To bo hudo!

Novice.

Slovenski odsek Dež. pom. društva za Rdeči križ sprejema tudi darove v podporo družin vpoklicanih rezervistov in črnovojnikov. Pomanjkanje se bo oglasilo pri marsikateri družini, ki je radi vojske izgubila gospodarja, ki jo je s svojim delom držal pokonci. Zato pa tudi pozivlja vlada dobrotna srca, naj se tudi takih družin spominjajo. Mnogi to delajo. Prezvzvišeni knezonadškoj sam je v ta plemeniti namen daroval 200 K; mnogi drugi posnemajo njegov prelepi zgled; in prepričani smo, da se bodo prav mnogi mnogi našli, ki bodo, kakor so že to za bolne in ranjene vojaške napravili, tudi družinam, katerim je vojska iztrgala očete in druge člane, z vso ljubeznijo s svojimi darovi prihiteli na pomoč!

Osebnost. Dvorni svetnik Henrik Cazafora, predsednik okrožnega sodišča v Gorici, je imenovan za podpredsednika deželnega nadsodišča v Trstu.

Pobožnosti v kapucinski cerkvi za našo armado. V kapucinski cerkvi v Gorici bo 15. t. m. celodnevno češčenje Sv. R. Telesa. V spored: Zjutraj ob 5. in pol izpostavljenje Najsvetejšega; ob 9. slovenska pridiga; ob 10. slovesna sv. maša. Popoldan ob 4. in pol laška pridiga in blagoslov. Vernike se vabi, naj se kar mogoče v obilnem številu udeležijo te pobožnosti, da izprosimo od evharističnega Zveličarja blagoslov armadi, mir in čednost narodom.

Obolel je č. g. Edvard Mežnaršič, vikar v Vrtovjbi.

Grofica Christalnigg ustreljena. Pret. dni je bila nekje na Bovškem od vojaške straže ustreljena grofica Lucija Christalnigg (Kristalnik). Vozila se je z avtomobilom. Ker na poziv straže, avtomobila ni ustavila, je straža streljala. Zadelo ste jo v glavo 2 krogli. Bila je takoj mrtva. Grofica je šofirala vedno sama. Bila je soproga znanega grofa Christalnigga, ki ima obširna posestva na Korškem in tudi v Rožni dolini pri Gorici.

Umrl je v Kopru ondodni c. kr. sodnik Hilarij Hrobat, doma iz Dobrevelj na Vipavskem. Pokopali so ga v domačem kraju. N. p. v m.! Preostalim naše sožalje!

Smrtna kosa. V Kobaridu je umrl 7. t. m. v najlepši moški dobi g. sodnijski official Konstantin Mlinar vsled poškodbe na kolesu. Grozne bolečine, katere so mu povzročale velike rane, je prenašal, udano in potrpežljivo. Bil je dober družinski oče, mož mirnega značaja in nepristranski. Kot vesten uradnik je strankam prav rad ustregel, vsled česar je bil tudi

splošno priljubljen. — Zapušča dobro družino, kateri izrekamo svoje sožalje! — Pokojniku pa svetila večna luč!

Vojaška vest. Bivši goriški brigadir generalmajor Scotti je sedaj imenovan za feldmaršarllajtnanta.

Prošnje za podporo družinam vpoklicanih se morajo delati brezplačno! Deželni odbor je izdal okrožnico vsem županstvom dežele: Deželni odbor je izvedel, da si dajo nekateri občinski tajniki plačevati sestavljanje prošenj, ki jih vlagajo družine odpoklicancev v dosego vzdrževalnih podpor.

Tako dejanje mora deželni odbor najodločnejše obsojati, kajti neodpustljivo je, da uboge družine, ki se morajo itak stiskati zbog tega, ker so jim odvzeti njih vzdrževalci, morajo odšteti svoj pičlo odmerjeni denar še za tako priprosta pisarniška dela, ki bi jih morali občinski organi že zaradi človekoljubja opravljati zastonj.

Vsleg tega se nalaga županstvu, da strogo prepove svojim vslužbencem sprejemati denar za sestavljanje zgoraj omenjenih prošenj in da naznani deželni odboru nemudoma, ako bi se slični slučajji dogajali.

Pri tej priliki se županstvu priporoča, da upliva na občinske organe in eventualno tudi na druge osebe, da naj radosno grede na roko ubogemu ljudstvu v tem težkem položaju. S tem bodo dokazali, da zaslužijo zaupanje občanov in bodo po drugi strani imeli zadoščenje, da so v sili svojemu bližnjemu pomagali.

Ta okrožnica je javno nabiti na občinski deski.

Avtomobili, motorji in druga vozila naj strogo pazijo na vojaške, orožniške in druge straže. Na klic straže se imajo takoj ustaviti. Kdor se ne bo pokoril, je v nevarnosti, da ga ustrelje.

Nevarnega Srba so prijeli blizu Budjevic na Češkem. Zagonebnega moža je vojaška patrolja prijela. Povedal je, da se piše Anton Suchy in je doma iz Srbije. V rokavu njegovega suknjiča je imel vstih 32.000 K, od kod jih ima. Suchy ni hotel povedati. Pri njem so našli tudi votlo palico, ki je bila napolnjena s strupenimi pilulami. Suchy je imel namen, da zastrupi vodo za vojake. Izročili so ga garnizijskemu sodišču v Budjevicah.

Srbski častnik aretiran v Vipavski dolini. Te dni so baje aretirali v Vrtovinu topničarskega poročnika v srbski armadi Vukasovića, sina znanega Vrtovinca srbskega polkovnika Vukasovića — Štibilja. Mudil se je pri sorodnikih še v času, ko je bila že napovedana vojna Srbiji.

„Ilustrovani Tednik“ — ustavljen. Državna oblast je ustavila nadaljne izhajanje „Slov. Ilustrovanega Tednika“ v Ljubljani.

Rezervni častnik ustreljen. S Predila poročajo graški listi, da je bil ustreljen rezervni nadporočnik 4. infanterijskega polka Adolf Rogler, ko je hotel ustaviti mimo vozeči avtomobil.

Nenavadni solčni mrk. Dne 21. t. m. nastopi veliki solčni mrk, katerega prištevamo k največjim dogodkom na nebu. Trajal bode namreč skoro dve in pol minuti popolnoma, dočim sicer take prikazni trpe komaj sekundo. Ker se za tako zatemnenje solca zelo zanimajo učenjaki, so se že vse opazovalnice na svetu pripravile na ta dogodek. Popolno zatemnenje solca se bo izvršilo v notranjosti evropske Rusije. V okolico Kieva bodo postavljene vse ekspedicije. Svetovnoznan ameriški zvezdogledi so deloma že prišli v Evropo, deloma še potujejo. Sedaj pa grozi nepričakovana svetovna vojna uničiti vse lepe nade in upanja.

Dobra letina krompirja na Nemškem. Ker je letos krompir v Nemčiji dobro obrodil, Nemčija ni navezana na uvoz krompirja iz drugih držav. Zveza nemških velekupcev s krompirjem je zato predlagala oblastem, da naj potrebno ukrenejo, da se bo vozil krompir iz severne Nemčije v zahodne industrijske pokrajine. Nemška zveza veletržcev s krompirjem zagotavlja, da je izključeno, da bi se krompir podražil.

Platno od voza — izgubljeno. Neki voznik je izgubil 3. t. m. na poti od Gorice do Št. Ferjana (skozi Pevmo) platno od voja. Voznik lepo prosi, da najditelj platno vrne, ker voznik si je platno izposodil in sedaj revež mora plačati škodo. Pošteni najditelj naj prinese platno v naše upravništvo. Tu dobi tudi nagrado.

Dva trgovca obsojena, ker nista hotela prodati moke. Na Dunaju sta bila obsojena na 8 dni zopora 2 trgovca, ker nista hotela prodati moke, ki sa jo imela v skladišču. — Tudi v Gorici bi nekaterim takim ljudem ne škodovalo par tednov »počitka«.

Zemljevidi srbskega, črnogorskega, ruskega, francoskega, belgiskega ozemlja, kamor prodirajo naše in nemške čete, se dobe v Knjižarni Kat. Tisk. Društva v Gorici, Gosp. ulica 2.

Darovi za „Rdeči križ“:

I. Izkaz: Kmečka hran. in pos. v Števerjanu K 50; N. N. K 10; N. N. K 2; Josip Čigon K 3; Rihard Gorjup, naduč. Avče K 10; Avg. Gabrielič, Avče K 10; Ruđ. Makarovič, c. kr. poštar Avče K 25; dr. Fran Dorčič, c. kr. fin. nadkom. K 10; Ema Arko, vod. z. ob. šole v s. D. K 10; Av. Zavadlal, gost. Opatjeselo K 10; Zavod de Notre Dame K 5; Slov. dekl. Mar. dr. v Gorici K 25; Ant. Jerkič, fotograf K 4; dr. Bratina K 1; Ant. Jerkič, fotograf (za družine odoklicanih) K 6; Fran Novak, brivec K 2; Fr. Zorn K 20; Kmečka hran. in pos. v Grgarju K 20; Hran. in pos. v Črničah K 50; Uprava „Gor. list“ K 52.80; Pipčarski klub pri Sv. Luciji K 20; Jakob Zupančič, prof. v Gorici K 20; Pos. v Selu na Vipavskem K 50; Teod. Hribar, trgovec v Gorici K 100; Svet. Premrou, vodja G. Z. K 11; Josip Godnič, uradnik G. Z. K 5; Fran Bitežnik, knjigovodja Centr. pos. K 6; Josip Levpušek, knjigovodja Centr. pos. K 5; Ferdinand Šfiligoj, blagajnik Centr. pos. K 2; Josip Vimpolšek, sluga Cent. pos. K 1; Škrabar Adolf, uradnik pri dr. Novaku K 2; — 1) *Po nabiralnicah gđe. Roza Kovač in Ernestina Rutar:* Dr. Srebrnič K 20; dr. Peter De Franceschi K 20; dr. Eržen, zobozdravnik K 20; Pregrad, trgovec K 5; N. N. K 2; Schaup K 2; Hrovatin K 2; Mastnak, profesor K 3; Amalija Čebular K 2; Olga Knaflič K 2; Mal. Delak K 3; ga.

Bežek (za družine vpoklicanih) K 2; N. N. K 3; Lud. Vazaz K 3; N. N. K 2; N. N. K 4; dr. Treo (za družine vpoklicanih) K 20; Marzidovšek vojni kurat (pol. za „R. K.“ pol. za družine) K 20; Prijatelj pok. Klanjščeka namesto venca, nabral sodni svet. Kovač (pol. za „R. K.“ pol. za družine) K 29; — 2) *Po nabiralnicah gđe. Marija Orel in Adolfinca Simič:* Družina Ant. Simič K 4; Tomažič K 1; Olga Kerkoč K 1; Frida Šček (za družine) K 3; I. I. (za družine) K 1; N. N. K — 50; Kar. Skerl (za „R. K.“ pol. in pol. (za družine) K 8; družina Ivan Dugar K 3; Ana Čeb K 5; I. A. K — 10; Ana Baroni K 50; Luiza Premanin K 4; Družina Rijavec K 1; Št. Makarovič K 1; Em. Jakin (za družine) K 1; N. N. (za družine) K — 08; N. N. za družine K 1; Al. Oberdank K 5; Ant. Bangofy K 1. Er. Dominko K 1; N. N. K — 40; N. N. K — 40; I. N. K — 50; N. N. K 120; Jož. Jamšek K — 80; I. I. K — 20; I. Grusovin za (družine) K 2; Iv. Plesničar (za družine) K 4; Fani Valentinčič K 2; Katarina Potočnik K 1; I. I. (za družine) K — 80; Fani Kudlaček (za družine) K 2; Jos. Soban (za družine) K 2) Rastko Lutman K 2; Grebenec K 2; Iv. Orel (za družine) K 1; M. Zimic (pol. za R. K. pol. za družine) K 3; Katica Peršak (pol. za R. K. pol. za družine) K 2; N. N. K 2; N. N. K — 80; N. N. K — 40; Prodajalna Čevljarske zadruge K 2; Prodajalna Čevljarske zadruge (za družine) K 1; Goljevošek Mira K 1; Šfiligoj Marija K — 20; 3) *Po nabiralstvu g. uč. kandi: Lucijanu Orel Hed. Bežek K 1; Kat. Zorzi K 1; Angela Košnik K 5; M. Dilena K 1; Al. Slejko K — 50; Jos. Kristjančič K 020; Kat. Jug K 060; Ana Weber K 1; H. Wulz K 1; Rat. Mervic K — 40; Jos. Kristen K — 30; M. Sturm K — 30; Al. Makarovič K — 60; Jos. Sotlar K — 40; Ant. Kral K — 40; Jos. Vittori K — 40; M. Špacapan K 040; Metka Orel K 40; Fr. Aicholzer K — 40; Družina Komac Rada Zadel K 1; E. Kos K 1; M. Kodelja K 2; Cigoj 1; Rodbina Rozman K 1; M. Balantič K — 30; A. Novak K 2; Av. Pretner K 2; A. Kerševan K 1; Ljud. Mikuš K — 60; Sofija Kos K 1; Reščič Ivan K 1; Des. Cechini K 1; Iv. Urbančič K 5; Jož. Perinčič K 1; Ter. Petrovič K 4; I. Velušček K 1; Narodna Tiskarna K 5; I. Bednažnik K — 50; I. Kostial K — 40; Gusta Podgornik K 1; M. Plesničar K 2; Val. Komavli K — 501 Adele Komavli K — 50; Ana Ravtar K — 50 Fran. Čej K 2; Franc Vidrih K 1; Matevž Bensa K 1; Družina Jasnjig K 2; Pavla Modic K 1; Marija Bregant K 1; Terezina Gosak K 2; Andrej Jevšek K 1; Peter Bitežnik K 2; Emilija Travan K 1; Zupni nrad Velike Žablje po obč. g. z. upra. P. Celestina Lojk K 44.66; Občina Šempeter (nabrala Marijina družba) K 157.86; Neimenovan Šempeter K 10; Peter Brumt Šempeter K 10; Vinko Štanta Šempeter K 5; Zupnija Dornberg po obč. g. zupniku Lavrenčiču K 83.96 Uprava „Gor. List“ nabrala za dr. vpoklicanih K 20. **Vsega skupaj:** Za Rdeči križ: K 108874 za družine vpoklicanih K 9428 za ker se izreka plemenitim darovateljem iskrena hvala.*

Našemu upravništvu je došlo doslej: Mohorič Ivan, Gorica K 1, na Kostanjevici nabrali čč. oo. frančiškani K 30.09, Neimenovani našel (izročil Rd. Križu) K 1.40, Jož. Humar, Grgar K 1.80, Jožef Nemeč, trg. Podgora K 5. Skupaj 39.29. — Srčna hvala!

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče šte. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone, zlate mostove, zobe na kaučukove plošče, uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop.